

Íbúð — ein fólkarættur

Íbúðarviðurskipti og íbúðarpolitikkur

Sambært samgonguskjalid viðvíkjandi íbúðarmálum verður sagt: »Atstøðurnar at fáa sær egin hús ella íbúð og sita við teimum verða lagaðar so, at eisini fólk við lágum inntøkum hava henda møguleika. Lánini til húsa- og íbúðabygging verða gjord langfreistað og bilig m.a. við framhaldandi og øktum studding til húsalánsgrunnin. Grundstykkiþá prísurin verður fingin í eina rimuliga legu, m.a. við at tað almenna virkar fyri øktum útboði av byggilendi og rekur miðvisan byggibúningarpolitikk og fremur býarplanlegging. Við serligum til-tøkum verður elvt til upp-sparing til íbúðarbygg-ing.«

Kut úr lógmansroðuni 1977 viðvíkjandi sethúsa-bygging:

»... at tryggja nóg stórt grundokisútbøð og avmarka spekulatiómsmøguleikarnar innan bygging.«

Nú er bert eitt ár eftir av hesum landsstýris-skeiði, men enn er onki gjørt frá landsstýrisins síðu, fyri at loysa íbúðarmálið, og okkum er enn ikki greitt, hvat landsstýrið ger, ella hevur í byggingu at gera hesum við-víkjandi.

Sethúabygging

Sambært ársfrágreiðingina frá landstýrinum og ríkisumboðsmanninum fyri 1976 vóru eftir bú-ðarteljingini 1970: 10.345 privat húski.

Av hesum búðu 9.619 í egnari íbúð, meðan 726 húski búðu til leigu.

Yvirlit yvir sethúsa-bygging seinnu árin:

I 1974 90 sethús í Havn og 152 sethús á bygd. Til-samans 242 hús.

I 1975 90 sethús í Havn og 152 sethús á bygd. Til-samans 242 hús.

I 1976 75 sethús í Havn og 154 sethús á bygd. Til-samans 229 hús.

Hesi tøl eru sjálvandi góð at vita, men siga okk-um tó onki um tann veru-liga tørvin á íbúðum í dag.

I samband við húsa-bygging í Havn, kann hertil sigast, at í árinum 1966-73 lat kommunan byggibúnað umleið 35 grundokir, soleiðis at nóg tann størsti parturin av grundstykkiðum tá kom frá privatarí útstykkning.

Her er ein vend komin í, við tað at Tórshavnar kommuna í árunum 1973 — 77 hevur byggibúnað umleið 150 grundokir,

sum rein kommunal út-stykkning, og tað vit vita, hevur Tórshavnar komm-una og Føroya Jarðarráð gjørt umleið 55 grund-stykki byggibúgvín á Ter-nuryggi. Afturat hesum hevur Tórshavnar komm-una i umbúnað at út-stykkja umleið 50 grund-stykki í samarbeiði við Føroya Jarðarráð. So um hetta heldur áfram er onki at ivast í, at tann privata spekulatióin verður munandi skerd.

I Ovaru Hoydølum er ein útbýggingarættan uppá 84 grundstykki í fyrstu atløgu, sum bert bíðar eftir góðkenning frá Tórshavnar Uttanbýggjar kommunu, og er henda jørðin landsogn.

Tørvurin á grund-okjum, sethúsum og íbúðum

Vit eru greiðir yvir, at tann figgarligi tørvurin til sethúsa- og íbúðar-bygging er generellur. Men tá ið tað snýr seg um grundokir er hetta fyri-brigið knýtt til tey stóru plássini og serstakliga her í Havn.

I løtuni eru umleið 285 umsóknir, um grundokir til sethúabygging, inni hjá Tórshavnar býráð. Tá hevur býráðið ikki verið fært fyri at gingið hesum umsóknum á møti og tað langt ifrá.

Eftir niðanfyristand-andi reglum, hevur býráð-ið ein lista við umleið 90 umsókjarum, ið lúka hes-ar treytir við 4 stigum, og tey, ið hava fingið 3 stig eru 173, og tey, ið hava fingið 2 stig eru 20 um-sókjarar. Umframt hesar umsókjarar, má verða roknað við, at fleiri um-sókjarar eru, ið enn ikki eru innstillaðir, og sostatt ikki eru við í hesum tøl-um.

Reglur fyri viðgerð av umsóknum um grund-stykki frá Tórsh. komm.:

1. Fyrir mun hevur um-sókjari
 - a. sum eigur heima í Tórsh. komm.
 - b. sum hevur elstu um-sókn
 - c. sum ikki eigur hús ella grundstykki
 - d. sum ikki áður hevur fingið grundstykki frá kommununi
 - e. sum er upphaldari
 - f. sum hevur serstakar grundir, ið býráðið kann góðkenna

2. Umsóknir verða sett-ar í raðfylgu eftir dagset-ing og fyrir munum.

3. Umsókjari, ið stend-ur fyrst í raðfylgu fær boðið grundstykki, so hvørt tey verða leys at lata.

Figging av sethúabygging

Úrslitið av kanning, ið nevnd, sett av landsstýri og danska státinum í 1975, kom til, er tað, at fyri at bera eini hús, ið kosta 500.000,— kr. skal inntøkan verða umleið 150.000,— kr. árliga. Vanlig figging fyri sethúabygging, sum aloftast eru sethús til eitt húski, er henda (tølini eru frá 1976):

1. Veðlán í sparikassa innanfyri 30—40% av virðinum, vanligu ikki uppum 100.000,— kr. í Tórshavn og 80.000,— kr. uttanfyri Havnina.

2. Veðlán í banka ella P/f Húsálán, ið mesta lagi helvt av sparikassaláni-num.

3. Veðlán úr Húsáláns-grunninum og somuleiðis helvt av sparikassaláni-num.

Viðmerkjast skal, at út-lánsþeningurin hjá Húsa-lansgrunninum er avmarkaður.

Av omanfyristandandi sæst, at ein í mesta lagi kann fáa 200.000,— kr. í láni veitingum.

Bólkurin er samdur um, at skal munagóð broyting henda, hesum viðvík-andi, er neyðugt skjótast gjørligt at seta lands-banka á stovn, og at hesin náttúrliga millum síni ar-beiðsoki, eisini fær figging av allari íbúðarbygging.

Ein møguligur lands-handil eigur eisini at hava innflutning av byggitil-fari.

Byggiøkir

Bólkurin hevur umhugað møguleikarnar hjá tí van-liga borgaranum at ognar sær eitt byggioeki, um so var, at hann hevði eitt slikt til taks.

Av møguleikum ið vóru umrøddir vóru m.a. hesir: Øll privat jørð verður ognartikin, og her verður serstakliga hugsað um jørðildi við tey stóru plássini og býareindirnar.

Hervi verður skaptur tann møguleiki, at fólk kundu fingið byggioeki bi-liga til leigu yvir eitt langt áramál, eins og tað er og verður gjørt aðrar staðir, har myndugleikarnir hava havt ans fyri tí vanda-máli, ið íbúðarspurningur-in veruliga er.

Ein annar møguleiki kundi verið, at keyparum verður veittur láni-møguleikar til grundstykki-akeyp.

At tað almenna helt all-ar útreiðslur av byggibún-ing, tá ið tað má verða ein sjálvsgjald uppgáva at: vegagerð, kloakkering, vatnveiting v.m. átti at

verið ein avgjörd komm-unal uppgáva.

Leigaraviðurskipti og leiguloggáva

Umstøðurnar hjá teimum ið búgva til leigu, hava nú í mong ár verið út av lagi vánaligar, og líkt er til at politikkarar als ikki hava hugsað um henda samfel-agsból.

Umframt ein hóp av vanligum fyrispurning-um, vóru hesar umsóknir til býráðið um vanligar leigubúðir.

I 1975 28 umsóknir
I 1976 19 umsóknir
I 1977 16 umsóknir

Viðmerkjast skal, at í-búðirnar hjá Tórshavnar kommunu gjøgnumgang-andi eru gamlar og vána-ligar.

Tað man hava verið av-markað, hvat býráðið hevur kunnað gjørt, fyri at hjálpa hesum umskj-urum. Herfyri sóu vit lýs-ing í bløðunum, har kom-munan søkti eftir íbúðum, men eftir hvat vit hava fingið uppspurt, hevði ongin latið við seg komið.

I seinastu figgarættan hjá Tórshavnar komm-unu, varð uppskot sett fram av javnaðarflokki-num í býráðnum um, at seta 1,5 mill. kr. til íbúð-armál, men varð hetta tal skarvað niður til 100.000 kr. tá ið figgarættanin endiliga varð samtykt.

Leigarafelagið gjørdi, fyri umleið einum ári síð-an, eina kanning fyri at kanna tørvin og dygdina á íbúðum. Men av tí at bert 62 svar komu inn, er hetta tilfar ikki nóg haldgott.

Bólkurin ásannar at galdandi leigulóg, sum-kom í gildi undir seinna heimsbardaga, er ógvu-liga ótíðarhóskandi, og í alt ov litlan mun verjir leigarar. Flokkurin eigur tí beinanvegin, møguliga í samstarvi við Leigarafel-agið, at gera uppskot til nýggja leigulóg.

Sum eitt av alternativ-unum í byggihættum ella møguleikum kann verða nevnt sambyggifeløg. Hesi skuldu av røttum átt ein sjálvsagdan almennan á-huga og stuðul, men tær royndir, sum higartil hava verið gjørdar hesum við-víkjandi hava í hvussu so er í Havn fingið lutfalls-visan litlan stuðul, sum bæði kundu verið komm-ununi, sum slikari og borgarum hennara at gagni.

At enda varð samtykt ein áheitan um, at við-víkjandi allari almennari bygging má verða havt í huga umstøðurnar hjá lík-amstarnaðum, og at lóg-samsvarandi Boligminist-erietis cirkulære nr. 49 af

23. marts 1972, »...om bygge- og anlægsarbejder indretning med hensyn-tagen til bevægelses-hæmmede«, verður alt fyri eitt sett í gildi í Fø-oyum.

Almenna skapar figgjarmøguleikar

Íbúðarspurningurin má loysast og kann verða loystur um tann politiski viljin er til staðar, men uttan mun til hvørjir byg-gihættir verða nýttir til at loysa málið, annaðhvørt talan er um einfamilju-hús, eigaraið, leigaraibúð, sambyggifeløg ella

hvørt av sínum, so má á-sannast, at málið eigur at verða loyst generelt, so-leiðis at skilja, at fólk, ið ikki er nóg við ta gene-rellu loysnina, megu sjálvi syrgja fyri, at loysa teirra egna tørv, har tað snýr seg um borgir innan sethúabyggingina.

Niðurstaðan hjá íbúðar-bólkinum er, at tað al-menna skapar figgjarmøguleikar, sum kunnu berast av láginntøkum. Ella við øðrum orðum, at skapt vera lánlikindi, sum eisini kunnu berast av teim láginntøkum, sum samfelagið heldur ávísam samfelagsbólkinum í.

Suðurstreymoyar Javnaðarfelag

Týskvøldið 18. oktober kl. 20 verður felagsfundur á Hotel Føroyum, har evnið verður

IBÚÐARSPURNINGURIN

NEVNDIN

Vit ferma

hvønn mánadag og týsdag
hvønn mikudag
hvønn hósdag

í Alborg
í Halmstad
í København

2. hvørja viku í Larvik	(næstu ferð 24/10)
3. hvørja viku í Ålesund	(næstu ferð 21/10)
3. hvørja viku í Sandnes	(næstu ferð 20/10)
4. hvørja viku í Blyth	(næstu ferð 27/10)

til Føroyar

Frystikontainrar eins væl og vanligir kontainrar eru tøkir

AVGREIÐSLUR:

Chr. Jensen, tlf. 122566 Alborg
A/s Traderline, tlf. 203311 København
Wilson & Co., tlf. 18135 Halmstad
Bugge & Olsen, tlf. 82090 Larvik
J. Hagenæs, tlf. 24078 Ålesund
T. Schanche Olsen, tlf. 66028 Sandnes
W. Harney & Co., tlf. 2331 Blyth

BOX 17 TLF. 13960 TELEX 81236 TRADER TØRSHAVN

BLADIÐ sum hevur eina politiska áskoðan, men sum kortini gevur øðrum áskoðanum innivist.